

Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın vətəndaş rifahına təminat verən sosial dövlət modelinin müəllifidir

Müasir dünyanın siyasət tarixinə siyasi müdriklik və özəmətlə mənəvi kamilliyi şəxsiyyətində birləşdirən lider nümunəsi gətirən, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, ümummilli liderimiz Heydər Əliyev respublikamıza rəhbərlik etdiyi hər iki dövr möhtəşəm quruculuq, dinamik və hərtərəfli inkişaf mərhələləri kimi tariximizin qızıl səhifələrinə çevrilib. Bu mərhələlərin hər biri Azərbaycanın müdaxirənin tənzüldən tərəqqiyə doğru dəyişdiyi dövr olmaqla, Ulu öndərimizin dövlətçilik fəlsəfəsinin əsasını təşkil edən sosial rifah amilinin də güclənməsi və etibarlı sosial müdafiə sisteminin formalaşması ilə müşayiət olunub. Ölkəmizin bütün sahələrdə uzunmüddətli inkişafına xidmət edən genişmiqyaslı islahatların sosial hədəflərə uğurlu şəkildə uzlaşdırılması təmin edilərək, milli iqtisadiyyatın inkişafında əhalinin sosial maraqlarının təminatı prinsipi ön planda saxlanılıb.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin hələ ötən əsrin 70-80-ci illərində respublikamıza rəhbərliyi dövründə onun dövlət idarəçiliyində təkarsız məharəti, yüksək siyasi təşəbbüskarlığı, səy, qətiyyət və yorulmaz fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan keçmiş İttifaq məkanında geridə qalan ağır respublikadan qabaqçılıq ölkələr cərgəsində olan müasir sənaye ölkəsinə çevrilib. Haqlı olaraq, Azərbaycanın bir intibah dövrü kimi xarakterizə edilən həmin illərdə ölkədə iqtisadi, ictimai-mədəni və digər sahələrdə qazanılan böyük uğurlarla yanaşı, böyük sayda işçi tutumuna malik yüzrlər müəssisənin yaradılması, xalq təsərrüfatında məşğul əhalinin sayının dəfələrlə artırılması, əmək potensialının keyfiyyətə yüksəldilməsi təmin edildi. Bu proseslər, digər tərəfdən əməkdaşlığında müəmmadi artım əhalinin rifah səviyyəsinin yüksəlməsinə imkan verib. Eyni zamanda, məhz həmin dövrdə Ulu öndərimiz respublikanın güclü iqtisadi və sosial infrastrukturunu, bütün vacib sahələr üzrə yüksək ixtisaslı mütəxəssislər ordusunu yaratmaqla Azərbaycanın gələcək müstəqilliyi üçün hərtərəfli potensial formalaşdırmasını təmin edib.

1993-cü ilin iyun ayında dünya şöhrətli siyasi şəxsiyyət, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin xalqın çağırışı ilə yenidən respublika rəhbərliyinə qayıdıq Azərbaycanın bir dövlət, bir ölkə kimi dünyanın siyasi xəritəsində silinməsinə aparan təhlükəli proseslərin, vətəndaş qarşıdurmasının, xaos və anarxiyanın, cəmiyyətdə artan iqtisadi, siyasi və mənəvi-psixoloji gərginliyin qarşısını aldı. Bu tarixi qayıdış ölkədə ictimai-siyasi sabitliyi bərqərar olaraq möhkəmləndirməyə şəraitində müstəqil dövlət quruculuğuna, respublikamıza sosial-iqtisadi dirçəlişə, ölkəmizin müstəqil siyasət yürüdükdə dünya birliyində mövqeyini gücləndirməsinə imkan verdi.

Ulu öndərimizin rəhbərliyi ilə Azərbaycan dövlət quruculuğu prosesləri ilə paralel olaraq, ölkədə sosial müdafiə siyasətinin də formalaşması və həyata keçirilməsi istiqamətində mühüm addımların atılmasına başlanıldı. Bütcdə imkanların zəif olduğu həmin vaxtlarda mövcud maliyyə imkanlarının sosial müdafiə sahəsinə, planlı təsərrüfatdan bazar iqtisadiyyatına keçidin, sərbəst qiymətlərin təbii qüvvənin doğurduğu çətinliklərdən əhalinin müdafiəsinə yönəldilməsi, o cümlədən, işləməyən pensiyaçılara kompensasiya verilməsi, çörəyin və çörək məmulatlarının qiymətlərinin tənzimlənməsi və əhalinin aztəminatlı təbəqələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi sahəsində görülən əlavə tədbirlər ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqa bağlılığını əyani təzahür etdirməklə, eyni zamanda, sosial sahənin inkişafının onun fəaliyyətində əsas istiqamətlərdən olduğunu daha bir göstəricisi idi. "Sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı bizim iqtisadiyyatımızın əsas prinsipi olmalıdır" deyə bəyan edən Ulu öndərin qəbul etdiyi qərarlar bu sözlərin dövlətin daimi güclənən prosesində əməli təsdiqini tapmasına xidmət edirdi. Ulu öndərimizin uğurlu neft strategiyasının nailiyyəti kimi 1994-cü ilin 20 sentyabrında "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması respublikada iqtisadiyyatın inkişafına təkən verməklə, sosial məqsədlərin də uğurla reallaşması üçün mühüm addımların atılmasına imkan yaratdı.

Eyni zamanda, Ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanaraq 1995-ci ildə qəbul olunmuş müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasında Azərbaycan vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ail məqsədi kimi və Azərbaycan dövlətinin xalqın və hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsi, onun sosial müdafiəsi və layiqli həyat səviyyəsinin qayğısına qaldığı ən yüksək səviyyədə bəyan edildi. Bu da dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin sosial dövlət ideyasının Əsas Qanun səviyyəsində təsbit edilməklə, bu ideyanın dövlətin inkişafında aparıcı amil kimi müəyyən edilməsinin şərtləndirildi.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin qəbul etdiyi qərarlar nəticəsində sosial cəhətdən həssas kateqoriyalardan, o cümlədən şəhid ailələrinin, müharibə veteranlarının və əlilliyi olan şəxslərin, qaçqın və məcburi köçkün-

lərin, Çernobil qəzasının ləğvində işi-raq etmiş və həmin qəza nəticəsində zərər çəkmiş vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, Milli Qəhrəmanlara, onlardan həlak olanların ailələrinə yardım edilməsi, minimum əmək haqqı məbləğinin artırılması və s. kimi istiqamətlərdə ilk və mühüm addımlar atıldı. "Biz sosial cəhətdən köməyə ehtiyacı olan insanların sosial təminatını gündən-günə yaxşılaşdırmağa çalışmalıyıq", deyə qeyd edən Ulu öndərin təşəbbüsü və tapşırığı əsasında sosial cəhətdən həssas qruplarla bağlı sosial müdafiə tədbirlərinin əhatə dairəsi yeni sosial təminat və reabilitasiya məqsədli proqramlara başlanılmaqla xeyli genişləndirildi.

Qısa zaman ərzində respublikada neinki sosial sabitliyə nail olundu, eyni zamanda, 1990-cı illərdə şəhid ailələrinin və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan vətəndaşların dövlət hesabına mənzillərlə, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan vətəndaşların minik avtomobilləri ilə təminatı, fiziki məhduyyəti insanların qabiliyyət və istedadlarının tanınması üçün ümumrespublika tədbirlərinin təşkilinə başlanılmaqla, bu işlər ildən-ildə gücləndirildi.

Azərbaycanda sosial dövlətin möhkəm təməlinin formalaşması həm də artıq 2000-ci ildə ölkəmizin global səviyyədə yoxsulluğunun kəskin şəkildə azaldılması nəzərdə tutan beynəlxalq təşəbbüs və proqramlara fəal şəkildə qoşulmasına imkan verdi. BMT-nin 2000-ci ilin sentyabrında Nyu-Yorkda keçirilən Minilliyin sammitində 147 ölkənin qoşulduğu Minilliyin Bəyannaməsini Azərbaycan Respublikası adından imzalayan ümummilli liderimiz Heydər Əliyev bu mühüm sənəddən irəli gələn öhdəliklərin ölkəmizdə uğurla yerinə yetirilməsi üçün uğurlu dövlət siyasətinin də formalaşmasını təmin edib. Bəyannamədə 8 global məqsəddən birincisi - ifrat yoxsulluq və aclıq içində yaşayan dünya əhalisinin sayının yarıya azaldılması idi. Ulu öndərimizin müəllifi olduğu uğurlu sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası, yoxsulluğun azaldılmasına və iqtisadi inkişafın təmin edilməsinə istiqamətlənən dövlət proqramları ölkəmizdə yoxsulluğun azaldılmasında mühüm irəliləyişlərə şərait yaratdı.

Ümumilikdə 1993-2003-cü illər Ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurulması və uzunmüddətli inkişaf yoluna səfərbər olunması təmin edilərək, Azərbaycan tarixinin bu şərəfli dövründə güclü sosial siyasətin formalaşdırılmasına daim gücləndirilməsinə, pensiya və müavinətlərin 8 dəfə, muzzda işləyənlərin orta aylıq əməkhaqqının 6 dəfədən çox artırılmasına nail olundu. MDB məkanında ilk dəfə Azərbaycan yeni sosial-iqtisadi münasibətlər dövrünə uyğun Əmək Məcəlləsinin, Demografik İnkişaf Konsepsiyasının, məşğulluq, əmək miqyası və s. sahələrlə bağlı qanunların, əlilliyin qarşısının alınması və reabilitasiya üzrə ilk dövlət proqramının qəbul edilməsi, pensiya təminatı sisteminin qabaqçılıq beynəlxalq təcrübə əsasında yenidən qurularaq təkmilləşdirilməsi üçün islahatlara başlanılması təmin edildi.

Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən ölkəmizin davamlı tərəqqisi naminə əsas qoyulan milli inkişaf strategiyası, o cümlədən uğurlu sosial islahatlar proqramı 2003-cü ildən etibarən Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən yüksək səviyyədə davam etdirilir. Ulu öndərimizin "Azərbaycan xalqının ən böyük tarixi nailiyyəti" kimi qiymətləndirdiyi dövlət müstəqilliyini Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ötən dövrdə atılan mühüm addımlar, güclü iqtisadiyyatın qurulması, uğurlu xarici siyasət nəticəsində ildən-ildə güclənib.

Cənubi Qafqazın güc mərkəzinə çevrilib, sabitlik, təhlükəsizlik, əmin-amanlıq məkanı olan Azərbaycan ötən dövrdə iqtisadiyyatını dünya miqyasında rekord tempərlə inkişaf etdirməklə, ümumi daxili məhsulunu 3,3 dəfə, o cümlədən sənaye istehsalını 2,6 dəfə, ixracını 4,7 dəfə, valyuta ehtiyatlarını 24 dəfə artırıb.

Biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, xarici sərmayədarlar üçün cəlbedici investisiya mühitinin yaradılması milli iqtisadiyyata yarıcı xarici sərmayədən

ibaret olmaqla təqribən 250 milyard dollar sərmayə qoyulması ilə nəticələndi. 2006-cı ildə Dünya Bankının "Doing Business" hesabatında 98-ci yerdə olmuş Azərbaycan aparılan köklü islahatlar, investisiya iqliminin yaxşılaşdırılması nəticəsində bu gün həmin hesabatda 25-ci yerdədir və ən islahatçı 10 ölkə sırasındadır. 2010-cu ildən Yüksək insan inkişafı kateqoriyalı ölkələr sırasına daxil edilən Azərbaycan bu gün dünyada yoxsulluğun 5 faizədək endirilməsinə nail olan 29 ölkədən biridir. Həmçinin Azərbaycan Minilliyin İnkişaf Məqsədləri üzrə yoxsulluğu yarıya azaldan 18 ölkədən biridir. 2015-ci ildə Minilliyin İnkişaf Məqsədlərinin icrasında əldə etdiyi nailiyyətlərə görə ölkəmiz "Cənub-Cənub" müqafatına layiq görüldü.

Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında Prezident cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, "Son 15 il ərzində iqtisadi baxımdan dünyada Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci ölkə olmamışdır. Ölkəmizdə çox böyük infrastruktur layihələri icra edildi, insanların rifah halı yaxşılaşdı və respublikamızın gələcək inkişafı üçün möhkəm zəmin yaradılmışdır".

Azərbaycanın dayanıqlı inkişafı 2019-cu ildə də uğurla davam edib. Hələ 2018-ci ilin yekunları müzakirə edilərkən dövlət başçısı 2019-cu ilin ölkəmiz üçün uğurlu il olacağına əminliyini ifadə etmişdi. Bunun əməli təsdiqi olaraq, cari ilin ilk rübündə ölkəmizdə ÜDM-in 3 faiz, o cümlədən kənd təsərrüfatında 3,6 faiz, qeyri-neft sektorunda sənaye istehsalı 15,6 faiz, əhalinin gəlirləri 5,5 faiz artıb, ölkə iqtisadiyyatına 2,8 milyard manat (o cümlədən qeyri-neft sektoruna 2 milyard manat) sərmayə yatırılıb.

Ötən dövrdə əhalisinin sayı hər il sabit şəkildə artaraq 10 milyona çatan Azərbaycan bununla özünün dayanıqlı sosial-iqtisadi tərəqqisinin demografik inkişaf tendensiyası ilə tamamlanmış təsdiq edir. Ölkəmizdə doğulanların sayı da özlərinin sayını 2,5 dəfə üstələməklə, müsbət miqrasıya saldosu da davam edir. İqtisadi və hərbi cəhətdən olduğu kimi, əhali artımı ilə də güclənən ölkəmizdə əhalinin sayının artması müqabilində yeni yaradılan iş yerlərinin sayı da 1 milyon ötmüşdür. Bu isə Prezident cənab İlham Əliyevin sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının respublikada məşğulluq imkanlarının əmək bazasına daxil olan işçi qüvvəsinin xocalmasına uyğun olaraq davam artırılmasına imkan yaratdığını göstərir.

Dövlətimizin başçısı "Biz bundan sonra da işimizi elə görməliyik ki, iqtisadi inkişaf, iş yerlərinin yaradılması əhalinin artımından daha da sürətlə getsin, artan əhali işlə təmin olunsun" deyə vurğulayıb. Məhz bu prinsipe uyğun olaraq "2019-2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası" təsdiq edildi. Sənəd demografik inkişaf perspektivlərinə, ölkənin müəyyən olunmuş iqtisadi prioritetlərinə əsaslanaraq səmərəli məşğulluq təmin edilməsinə yönəldilmiş uzunmüddətli dövlət məşğulluq siyasətini müəyyən edir.

Prezident cənab İlham Əliyev Azərbaycanın sosial sahəyə çox böyük diqqət göstərən ölkə olduğunu qeyd edərək deyib: "Biz ölkəmizdə bazar iqtisadiyyatı prinsiplərini sosial ədalət prinsipləri ilə birləşdirə bildik və hesab edirik ki, Azərbaycanın uğurlu inkişafı məhz buna söykənir". Nəticədə bu gün Azərbaycan güclü iqtisadiyyata, güclü orduya, dünya birliyində güclü

mövqeyə sahib olmaqla yanaşı, güclü sosial siyasətə malik olan bir ölkədir.

Dövlət başçısının siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı, vətəndaş rifahının təminatı prinsipi dayanır və bu prinsip iqtisadi dividentlərin ilk növbədə əhalinin rifahına yönəldilməsi, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində ardıcıl addımların atılması ilə təsdiqini tapır. 2003-cü ildən ötən dövrdə əməkdaşlığının 7 dəfə, pensiyaların 9 dəfə, həssas qruplara yönəlmə sosial ödənişlərin dəfələrlə artırılması da bunu göstərir. Məşğulluq imkanlarının müəmmadi artırılması isə ölkədə işsizliyin kəskin şəkildə azalaraq 5 faizə enməsinə imkan verib.

Prezident cənab İlham Əliyev: "2019-cu il sosial inkişaf, əhalinin sosial müdafiəsi baxımından başqa illərdən fərqlənən il olacaqdır" deyə bəyan edib və bu sözlər sosial müdafiə sahəsində bir-birini əvəz edən inqilabi addımlarda bir daha təsdiq edilib. Belə ki, dövlət başçısının sosial islahatlar paketinin nəticəsi kimi, təkə bu ilin ilk rübü ərzində minimum əməkhaqqının və minimum pensiyanın 40 faizədək artırılması 830 min insanı, sosial müavinət və təqaüdlərin orta hesabla 100 faiz artırılması 300 min nəfəri əlilliyi olanlar təşkil edən 600 min insanı əhatə edib. 500 mindən çox məcburi köçkünlün aylıq müavinəti 50 faiz artırılıb, 800 mindən çox vətəndaşın problemləri kreditlərin həllinə nail olub. Sosial təminat sisteminin əhatə dairəsi daha da genişləndirilib, bir sıra kateqoriyalardan olanlara, həmçinin sayı 80 mindədən çox müharibə veteranlarına aylıq təqaüdlər təsis olub.

Ümumilikdə dövlət başçısının bu il imzaladığı digər sənədlər 100 minlərlə insanın, cari ilin ilk rübündə isə reallaşdırılan sosial paket 3 milyona yaxın insanın rifahına mühüm dəstək olub. Şəhid ailələrinə, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olanlara yönəlmə təqaüdlərinin əhəmiyyətli şəkildə artırılması təmin edilməklə, bu kateqoriyalardan vətəndaşların mənzillə təminatı işləri dəfələrlə gücləndirilib.

2018-ci ildə nəzərdə tutulduğundan 3 dəfə çox olmaqla 626 mənzil, ümumilikdə indiyədək 6654 mənzil şəhid ailələri və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə təqdim edilib, 2019-cu ildə isə bu kateqoriyalardan olanlara azı 800 mənzil verəcək. Həmçinin müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə 2018-ci ildə 265 avtomobil, ötən dövrdə 6144 ədəd avtomobil təqdim olub, 2019-cu ildə isə onlara nəzərdə tutulduğundan 3 dəfədən çox olmaqla 600-dək avtomobil verəcək.

Prezident cənab İlham Əliyevin sosial siyasətində şəhid ailələrinə xüsusi qayğı mühüm yer tutur. Ötən il prezident seçkilərində inamlı qələbəyə nail olduqdan sonra dövlət başçısının ilk imzaladığı Fərmanın - 19 aprel 2018-ci il tarixli Fərmanın şəhid ailələri ilə bağlı olması da bunu bir daha təsdiq edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın cari il yanvarın 28-də Prezident Sarayında şəhid ailələri ilə görüşü də şəhid ailələrinə yüksək səviyyədə diqqət və qayğıni ifadə edir. Həmin görüşdən sonra 28 yanvar 2019-cu il tarixli Fərman imzalanmaqla birdəfəlik ödəmə verilən şəhid vərəsələrinin əhatə dairəsi daha da genişləndirilib. Mayın əvvəlində 6338 şəhidin 9300-ə yaxın vərəsəsinə birdəfəlik ödəniş edilib və Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindəki Komissiya tərəfindən bu günlərdə daha 2350 şəhid üzrə 3413 vərəsəyə birdəfəlik ödəmə verilməsi barədə qərar qəbul

edilib. Beləliklə, 12268 şəhidin vərəsələrinin birdəfəlik ödəmə almaq hüququ müəyyən edilib ki, onlardan artıq 8688 şəhidin 12685 vərəsəsinə birdəfəlik ödəmənin verilməsinə dair qərar qəbul olunmaqla, şəhid vərəsələrinin birdəfəlik ödəmə ilə təminatı proqramı artıq 70 faizdən çox icra edilib.

Prezident cənab İlham Əliyevin 9 avqust 2018-ci il tarixli Fərmanı ilə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində yaradılan "Dəyərli və Operativ Sosial Təminat Agentliyi" - DOST Agentliyinə məqsədi məşğulluq, əmək, əlillik və sosial müdafiə sahələrində xidmətlərin keyfiyyətini yüksəldilməsi, bu xidmətlərdə şəffaflığın artırılması, innovativ həllərin tətbiqi və vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsidir. DOST Agentliyi Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın dövlət sosial xidmətlərinin vahid platformadan, bir pəncərədən, tam şəffaf və operativ, vətəndaş rahatlığı və nəzakətli prinsipi və sadə prosesdurlar əsasında təqdim olunması təşəbbüsünün nəticəsidir. Agentliyin "DOST" mərkəzləri vasitəsilə "bir pəncərə" prinsipi ilə 2,8 milyon şəxsə 126 xidmət göstəriləcək. 2019-25-ci illərdə Bakıda və ölkəmizin regionlarında 31 "DOST" mərkəzi istifadəyə verilecəkdir.

Hazırda dünya təcrübəsində oxşar layihələr olsa da, "DOST" mərkəzləri əhalinin məşğulluğu, əmək, sosial müdafiə və təminat sahələrində geniş spektrdə xidmətlərin bir pəncərədən təqdim edilməsinə imkan verən, əhatə dairəsi geniş olan, innovativ yenilikləri özündə birləşdirən unikal bir layihədir. Ona görə də "DOST" mərkəzlərinin ölkəmizin dövlət sosial xidmətləri sahəsində Azərbaycanın yeni brendinə çevrilməyi gözlənilir.

Ötən dövrdə sosial təminat və reabilitasiya sisteminin əhatə dairəsi xeyli genişlənməklə, Bakıda və bölgələrdə yeni reabilitasiya mərkəzləri, siq-nacaqlar kompleksi, sosial əhəmiyyətli digər bir sıra yeni müəssisələr yaradılaraq istifadəyə verilib. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslər üçün Sosial Adaptasiya Mərkəzi tikilib. Sosial xidmət üzrə çoxsaylı layihələrin icrasına başlanılıb, o cümlədən bölgələrdə 50-dək günəri və icma əsaslı reabilitasiya mərkəzləri yaradılıb. Reabilitasiya mərkəzləri şəbəkəsi bölgələr üzrə genişləndirilib və infrastrukturunu təkmilləşdirilib, Respublika Əlillərin Bərpa Mərkəzində, Uşaq Bərpa Mərkəzində, digər bir sıra bərpa və sosial xidmət müəssisələrində müasir tələblərə uyğun şərait yaradılıb. Cari ildə də yeni bərpa və sosial xidmət mərkəzlərinin açılışı, həmçinin ayrı-ayrı regionlarda yeni reabilitasiya müəssisələrinin tikintisinə başlanılması nəzərdə tutulub.

Ölkəmizdə sosial sahənin inkişafında Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri, onun necib təşəbbüsləri, sosial əhəmiyyət kəsb edən layihələri mühüm rola malikdir. Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondunun layihəsi kimi, Abşeron rayonunda iki çoxmənzilli yaşayış binası tikilərək dövlət uşaq müəssisələrinin məzunlarına təqdim edilib və yeni binaların da tikintisi aparılıb.

Həmçinin Mehriban xanım Əliyevanın dəstəyi ilə xüsusi qayğıya ehtiyac duyan uşaqlar üçün yeni reabilitasiya müəssisəsi, məhdud fiziki imkanlı in-

sanlar üçün regional informasiya mərkəzləri yaradılıb, uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisələri müasir tələblərə uyğun yenidən qurulub, aprel döyüşlərində yaralanmış əsgər və zabitlərin yüksək texnologiyalı protездlərə təminatı həyata keçirilib. Ümumilikdə, bu gün sosial müdafiə sisteminin əhatə etdiyi bütün əhali kateqoriyaları, o cümlədən əlilliyi olan insanlar, sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər, ahl vətəndaşlar, valideyn himayəsindən məhrum gənclər, aztəminatlı ailələr, şəhid ailələri və digərləri ilə bağlı Heydər Əliyev Fondu tərəfindən çox mühüm dəstək layihələri mövcuddur və bu layihələrin hər biri ölkədə aparılan və ildən-ildə güclənən sosial siyasətin icrasında öz dəyərli töhfələrini verir.

Bu gün ölkədə 52,5 min aztəminatlı ailə ünvanlı dövlət sosial yardımı ilə təmin edilir. Dövlət başçısının tapşırığına uyğun olaraq, aztəminatlı ailələrin sosial yardım proqramından asılılığını aradan qaldırılmasına və kiçik biznesə çıxışına imkan yaradan özünüməşğulluq proqramının əhatə dairəsi 2017-ci ilə nisbətən 2018-ci ildə 6,5 dəfə genişləndirilib və 7267 nəfər özünüməşğulluğa cəlb edilmişdir.

2019-cu ilin ötən dövründə isə artıq 1600-dən çox ailə bu proqrama cəlb edilib ki, onların əksəriyyəti əlilliyi olan şəxslər, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar olan valideynlər, məcburi köçkünlər, şəhid ailəsi üzvləri, ünvanlı sosial yardım alan ailələrin üzvləri və digər həssas qruplardan olanlar təşkil edir. Cari ildə proqrama cəlb olunanların sayının 10 minə, gələcə Ulu Dünya Bankı ilə əməkdaşlıqda 15 minə çatdırılması nəzərdə tutulur.

Prezident cənab İlham Əliyevin tapşırığı ilə icra olunan "İşsiz DOSTU" proqramı çərçivəsində isə cari ilin ötən dövründə 35 min işsiz və işxatardan insan əmək müqaviləsi ilə ödənişli, ictimai-faydalı xarakter daşıyan işlərə cəlb olunub və bu sahədə işlər davam etdirilir. Eyni zamanda, qeyri-rəsmi məşğulluğun qarşısının alınması üçün görülən tədbirlər ötən il əmək müqaviləsi ilə işləyənlərin sayının əvvəlki ilə müqayisədə 91,3 min nəfər artmasına imkan verib, 2019-cu ilin yanvar-mart aylarında qeydiyyatla alınmış əmək müqavilələrinin sayında 66 min artım qeydə alınıb.

Prezidenti cənab İlham Əliyevin sosial islahatlar proqramının əsas istiqamətlərindən biri də əmək, məşğulluq, sosial müdafiə və sosial təminat sahələrində xidmətlərin elektron xidmətlərin tətbiqinin genişləndirilməsi şəraitində tam şəffaflaşdırılması və əhaliyə elçatanlığının və vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsidir. Dövlət başçısının 5 sentyabr 2018-ci il tarixli Fərmanının icrası ilə əlaqədar mühüm islahat tədbirlərinin birini kimi, pensiya təminatının avtomatlaşdırılmış mexanizmi yaradılması və bu ilin əvvəlindən işə salınmışdır.

Beləliklə, Azərbaycanın ilk proaktiv xidmət olaraq, ölkədə pensiyaların pensiya hüququ yaranan şəxsin heç bir müraciəti olmadan, sənəd təqdim etmədən və pensiya hüququ yaranan gün ərzində elektron qaydada təyin edilməsi praktikası formalaşmışdır. Bu proaktiv xidmətin hazırda bütün sosial təminat sistemi boyu genişləndirilməsi işləri davam etdirilir.

Həmçinin Fərmanın icrası olaraq, ölkəmizdə ilk dəfə sosial reyestr kimi "e-sosial" internet portalı yaradılıb ki, portal vətəndaşlara onlarla bağlı toplanmış sosial xarakterli bütün məlumatlara və dövlət sosial xidmətlərinə real vaxt rejimində operativ çıxış, hələ öz sosial hüquqlarının reallaşması vəziyyətinə daimi nəzarət imkanı verir. Ümumilikdə, bu gün nazirliyin əksər fəaliyyət sahələri üzrə e-xidmətlərin göstərilməsi üzrə alt-sistemləri əhatə edən, 18 alt sistemdən ibarət Mərkəzləşdirilmiş İnformasiya Sistemi fəaliyyət göstərir.

Sosial sahədə islahatlarla beynəlxalq qurumlarla geniş əməkdaşlıq gündəliyi mövcuddur və bunun əsasında təbii ki, beynəlxalq aləmdə ölkəmizə olan böyük inam, Azərbaycanda gedən inkişaf proseslərinə böyük maraq dayanır. Bunun daha bir göstəricisi kimi, may ayında Avropa Regional Sosial Təminat Forumuna da Azərbaycanda keçirilməsi qərarı alınmış və ölkəmiz daha bir mötəbər beynəlxalq təbire uğurla ev sahibliyi edəcək.

Bütün qeyd edilən sosial nailiyyətlər Ulu öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulan və Prezident cənab İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi güclü sosial siyasətin, təkmil islahatlar proqramının nailiyyətləridir. Azərbaycanın sosial inkişaf modelini təzahür etdirən bu uğurlar qarşıdakı dövrdə də davam edəcəkdir.

Sahil BABAYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri.